

Secretariaat: Kortenaerstraat 60
5481 HN Schijndel
Telefoon: 073-547 45 66
E-mail: jwaalders@kpnmail.nl
Rabobanknummer: NL75RABO 01671 80630
KvK nummer 40217838
Website: www.heemkundekringschijndel.nl
Heemkamer: in 't Spectrum, Steeg 9g Schijndel.

Jaarverslag 2019.

Algemene ledenvergadering.

In verband met de wet op Privacy (AVG) die op 25 mei 2018 in werking is getreden, moeten we voorzichtig zijn met het openbaren van persoonlijke gegevens.

Op 18 maart en 18 november 2019 hebben we een algemene ledenvergadering gehouden.

Het jaar 2019 was het jaar van de Herdenking van 75 jaar Bevrijding

Algemeen bestuur.

Op 31 december 2019 bestond het bestuur uit:

1. Aart Voets, voorzitter;
2. Jan Aalders, secretaris;
3. Adrie van Grinsven, penningmeester;
4. Kees Cornelissen, vicevoorzitter;
5. Gerard van Kaathoven, bestuurslid;
6. Jan van Weert, bestuurslid;
7. Frans van de Veerdonk, bestuurslid.

Aantal leden.

Op 31 december 2019 hadden we 289 leden. In het afgelopen jaar hebben we 45 nieuwe leden erbij gekregen. Daar mogen we best trots op zijn. We kunnen stellen dat onze activiteiten een belangrijke reden was om lid te worden. In het afgelopen jaar zijn 6 leden overleden.

Activiteiten/mededelingen.

In 2019 zijn de volgende lezingen/excursie gehouden die goed werden bezocht door de leden en niet- leden.

- 14 januari: Jos Swanenberg over: 'Wezen en waarde van het dialect in Noord-Brabant'.
- 18 februari: Simon Wetten over: 'Normen en waarden in de late Middeleeuwen'.
- 18 maart: ledenvergadering. Lezing van Manon van Dinther over Vincentius.
- 15 april: Hans van den Broek over: 'Wonderen in het zonlicht'.
- 20 mei: Jan Pieter Six over: 'Waterloo, om de toekomst van Europa'.
- 23 augustus: excursie naar het Mediapark in Hilversum.
- 25 augustus: stand op Hartemèrt, samen met Dirk Paagman.
- 09 september 2019: Lezing van Frans Govers over Market Garden.
- 14 en 21 oktober: Lezingen van Dirk Paagman en Erwin Jansen over: De Bevrijding van Schijndel' in 't Spectrum. Blauwe zaal reserveren.
- Van 23 tot en met 27 oktober tentoonstelling over de Bevrijding van Schijndel in 't Spectrum
- 23 oktober officiële herdenking Bevrijding van Schijndel in de Sint Servatiuskerk en de Kapel op de Markt.
- 18 november: ledenvergadering.

- 09 december: Sjors van de Greef over: 'Geschiedenis van de Dommel'.

Bestuursvergaderingen.

In 2019 heeft het bestuur op de volgende data vergaderd:

7 januari; 11 februari; 11 maart; 8 april; 7 mei; 18 juni; 2 september; 7 oktober; 4 november en 2 december.

Brabants Heem.

Op 24 mei (In het Klokkemuseum in Asten) en op 28 november 2019 (In het Turfschip in Etten - Leur) heeft de Raad van Aangesloten (Dat zijn de besturen van de aangesloten Kringen) vergaderd. Aan de orde kwamen onder andere de jaarrekening 2018, het jaarverslag 2018, bestuursverkiezing. Er werden workshops gehouden over:

- het inpassen van cultureel erfgoed in gemeentelijke erfgoedvisies;
- de stand van zaken met betrekking tot digitalisering binnen Memorix Maior;
- het opnemen in overheidsplannen van: 'Groen Brabant als monument';
- communicatie. Hoe kunnen we dat aanpassen aan de hedendaagse wensen.
- Werkplan en begroting 2020'
- Presentatie plan Brabants Erfgoed Weekend;
- Aandacht voor het downloaden van foto's in verband met auteursrechten;
- Congres over Landelijk Erfgoed.

Careproject.

Onder de noemer 'Gemeenschapsarcheologie in het Groene Woud' zijn we, samen met Johan Verspay van de Universiteit van Amsterdam gestart met de voorbereidingen van **kleinschalige archeologische opgravingen in Schijndel** om zo meer te weten te komen over de oorsprong van Schijndel.

Het is de bedoeling om twee keer op 25 verschillende plekken in Schijndel kleine putjes (1x1 m) te laten graven tot op de onverstoorde laag. Aan de hand van het vondstmateriaal dat uit die putjes komt en de onderlinge samenhang van de verspreid liggende putjes kan dan een beeld worden gevormd over de ontstaansgeschiedenis van Schijndel. De eerste keer dat we dat willen gaan doen is op 4 en 5 juli 2020.

Het is een project voor en door inwoners waaraan dus iedereen die belangstelling heeft kan meedoen en er vindt dan ook wetenschappelijk onderzoek plaats waar de deelnemers bij betrokken worden.

Op ons verzoek heeft de gemeente Meierijstad hiervoor een financiële bijdrage verleend om daarvan de kosten te kunnen betalen.

Distributie.

Voor het bezorgen van uitnodigingen en het Heemblad hebben we weer een beroep kunnen doen op een aantal leden. Hierbij willen we onze hartelijke dank daarvoor uitspreken. Ook dit jaar hebben wij hen hiervoor een attentie gegeven.

Hartemèrt

Op zondag 25 augustus 2019 werd de 42e Hartemèrt gehouden. Die stond in het teken van de viering van 75 Bevrijding WO II en het thema was dan ook toepasselijk: "Het grote Bevrijdingsfeest". Op verzoek van Stichting Hartemèrt hebben we historische documentatie en foto's beschikbaar gesteld voor de speciale Hartemèrtkrant.

Onze heemkundekring gaf ook acte de présence met een stand op de Markt en sloot zich aan bij dat thema met afbeeldingen op doeken, geschonken door Stichting Hartemèrt, oorlogsdocumenten en – voorwerpen. Naast onze stand stond ons heemkundelid Dirk Paagman die zijn boek over de "Bevrijders van Schijndel" te koop aanbood. Zijn stand was omringd met militaire voertuigen uit de Tweede Wereldoorlog.

Heemblad.

De redactiecommissie bestaat uit Lex Kamp, Henk van den Brand en Yvonne van Abeelen - Vulders. Het heemblad is dit jaar twee keer verschenen. Daarin stonden de volgende publicaties:

- Gijsbert de Jong, erfsecretaris 1677 – 1743;
- Jan van Amstel, 350 jaar geleden overleden;
- Schijndelse aannemers [6] Aannemer E.J. Lammers;
- De mysterieuze aanval op Schijndel;
- Harm Hendrik Kors, hoofd laboratorium Jansen de Wit;
- Boerderij Borne 13;
- Schoolgebouw Mgr. van de Venstraat, Wijbosch;
- Van koperslager tot installatiebedrijf "Gebr. Bosmans".
- Proclamatie: Nederland herwint zijn vrijheid;
- Maandag 23 oktober 1944: Dag van onze bevrijding;
- Dinsdag 24 oktober 1944 en volgende dagen;
- Slachtoffers in de 2e Wereldoorlog binnen het gezin van Jan van Alebeek;
- De herinneringen van Mien van Heeswijk-van Veghel aan de 2e Wereldoorlog;
- Vluchtelingen uit Tholen (Zeeland) verblijven in 1944 (tijdelijk) in Schijndel;
- Herdenking bevrijding 9 en 10 december 1944;
- Herdenking bevrijding 23 oktober 1945.

We doen weer een oproep om kopij aan te leveren aan de redactie.

Herdenken van 75 Bevrijding van de Duitse bezetter.

Wethouder Rik Compagne heeft op 23 oktober 2019 in 't Spectrum de officiële opening verricht van de tentoonstelling over de Bevrijding van Schijndel. Van 23 tot en met 27 oktober 2019 was de tentoonstelling dagelijks geopend en iedere dag werd 4 keer de documentaire "Ooggetuigen Granaatweken" vertoond. Meer dan 1000 personen hebben de tentoonstelling en de documentaire bezocht en waren zeer onder de indruk. Veel complimenten mochten we ontvangen. Veel dank gaat uit naar onze vrijwilligers die zich daarvoor hebben ingezet en ook veel dank aan degenen die delen van hun oorlogscollectie op de tentoonstelling hebben laten zien.

Op 23 oktober 2019 hebben we samen met het Oranjecomité, de Dorpsraad van Wijbosch en de Wijkraad Plein/ Wijkraad Beemd en Hoevenbraak/Hulzenbraak) een geweldige 'Memorial Day' gehouden. Vanuit Wijbosch trokken legervoertuigen naar Schijndel en stonden honderden belangstellingen langs het parcours om dat allemaal gade te slaan.

In de Servatiuskerk werd een ceremoniedienst gehouden die onder leiding stond van Hans Fassbender. Dirk Paagman gaf een uiteenzetting over de 'Bevrijdingsdagen' in Schijndel. Kees van Rooij, burgemeester van Meerijstad, Pete Hoekstra ambassadeur van Amerika in Nederland, Kolonel Will Pannel uit Engeland, familie van Richard Sands, de overleden veteraan uit Schotland die aan de bevrijding van Schijndel heeft deelgenomen en Majoor P. Van Lier van het Nederlandse leger en diaken Mari van der Heijden waren daarbij aanwezig en hebben ieder een toepasselijke – en indrukwekkende toespraak gehouden.

De Harmonie Muziek Houdt Fit heeft met prachtige muziek gezorgd voor de muzikale omlijsting.

Na afloop zijn 5 kransen gelegd bij de Herdenkingskapel op de Markt en is het Bevrijdingsvuur ontstoken en heeft de doedelzakspelergroep Cape Breton Highlanders of Friesland voor de afsluiting van deze memorabele middag gezorgd.

In het bijzonder gaat onze dank uit naar Hans Fassbender (voorzitter van het Oranjecomité Schijndel) en Dirk Paagman maar ook naar Jack van Zutphen (voorzitter van de Dorpsraad Wijbosch) en Wim van de Rijdt (voorzitter van de wijkraad Plein) voor het enorm vele werk dat zij hebben verricht om deze 'Memorial Day' tot zo'n succes te maken.

Nieuwsbrief.

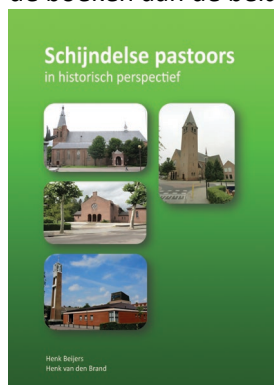
Om de leden tussentijds te informeren over wat er binnen de heemkundekring is gebeurd, hebben we dit jaar 2 nieuwsbrieven uitgebracht. Veel leden hebben daar zeer enthousiast op gereageerd. We gaan er daarom mee door. In de nieuwsbrieven is uitgebreid aandacht geschonken aan onderwerpen die in dit verslag in beknopte vorm terugkomen.

Nieuwe collecties.

Dit jaar hebben we ook weer nieuwe collecties ontvangen. Henk van den Dungen heeft weer een aantal collecties van sportverenigingen af kunnen ronden en die staan nu in de heemkamer.

Nieuwe boeken.

Na jarenlang intensief archiefonderzoek in zeer gevarieerd bronnenmateriaal hebben Henk Beijers en Henk van den Brand, leden van de historische werkgroep van de heemkundekring Schijndel een bijzonder mooi en interessant boek gemaakt over alle pastoors die Schijndel heeft gekend vanaf 1304. Zo'n 60 pastoors zijn in het verre en recente verleden actief geweest binnen de parochies van Sint – Servatius in Schijndel en In Wijbosch, de Sint- Paulusparochie op de Hoevenbraak en de Onze Lieve Vrouwe-parochie op de Boschweg. De heemkundekring heeft gezorgd voor het afleveren van de boeken aan de belangstellenden.

In het kader van de viering van 75 jaar Bevrijding van Schijndel heeft Ilse Koning het dagboek van Willy Doreleijers en Albert Koning over hun ervaringen tijdens WOII laten drukken omdat daar veel belangstelling voor was. De heemkundekring heeft gezorgd voor het afleveren van de boeken.

Er loopt thans een project over het maken van een boek over 20 cultuurhistorische boerderijen in Schijndel naar het voorbeeld van een dergelijk boek in de gemeente Boxtel. Dat doen we samen met

Stichting de Brabantse Boerderij. We hebben in de MooiSchijndelkrant gevraagd om foto's en verhalen van de eigenaren en bewoners van de volgende boerderijen:

Kapeleind 8	Borne 46	Borne 50
Nonenbos 6	Lieseindsestraat 4	Lieseindsedijk 4
Hopstraat 7	Hopstraat 9	Hopstraat 13
Schrijvershoef 10	Schrijvershoef 12	Boxtelseweg 33
Past. van Vroonhovenstraat 10	Past. van Vroonhovenstraat 12	Putsteeg 99
Houterdsedijk 20	Houterdsedijk 21	Houterdsedijk 31
Schrijvershoef 10	Schrijvershoef 12	Schootsestraat 46
Gemondseweg 51	Elde 3	Oetelaarseweg 45
Dinthersedijk 12	Heuvelstraat 7	Heuvelstraat 15
Boschweg 196	Achterste Hermalen 3	Oetelaarsestraat 2

We zijn met name op zoek naar foto's en verhalen van vroegere- en huidige bewoners. Het kan gaan om contacten met bewoners die heemkundefleden kennen.

Wie ons kan helpen, kan contact opnemen met ons secretariaat.

Overleg met Platform Erfgoed Meierijstad (PEM)

De heemkundekringen Veghel, Erp, Sint-Oedenrode, Schijndel en de Stichting Roois Cultureel Erfgoed (RCE) maken hiervan onderdeel uit. De voorzitters en secretarissen hebben in 2019 twee keer overleg gevoerd over thema's die in Meierijstad spelen. Hiervan wordt verslag gedaan aan de besturen van de Kringen/RCE om daarover een standpunt in te nemen.

We hebben als heemkundekringen Meierijstad onder de vlag van PEM een aantal activiteiten gehouden rondom '75 jaar Bevrijding WO II'. Frans Govers heeft in de podiumzaal van 't Spectrum een boeiende lezing gehouden over Market Garden. Op bepaalde plaatsen waren bouwhekken geplaatst waaraan doeken waren bevestigd met afbeeldingen over WO II en er is een gezamenlijke folder uitgebracht.

PEM heeft met de gemeente Meierijstad overleg gevoerd over:

- een erfgoedvisie
- Vitaal Buitengebied
- Landschappelijk
- Natuur- en Landschapsvisie Meierijstad.
- Cultuurhistorische waardenkaart.

Het Platform Erfgoed Meierijstad heeft de eerste Kunst – en Cultuurprijs van de gemeente Meierijstad ontvangen. Onze dank gaat uit naar Yvonne van Abeelen – Vulders die PEM met een uitstekende motivering heeft voorgedragen. Henk Prins, voorzitter van PEM, was zeer verheugd met de prijs en noemde het een erkenning voor de inzet van alle vrijwilligers van de aangesloten erfgoedverenigingen.

Ook het hijsen van de nieuwe gemeentevlag was een bijzondere gebeurtenis omdat PEM betrokken was bij het adviseren over het ontwerp.

De gemeentevlag van Meierijstad.

Rondom Elde.

Rondom Elde of ook wel Regio 7 genoemd, is een overlegstructuur van Brabants Heem.

Otte Strouken, bestuurslid van Brabants Heem, is regiocoördinator.

De volgende Kringen vormen Regio 7: Boxtel 'De Oude Vrijheid' (Sint - Oedenrode), Schijndel, 'Op die Dungen', 'Heerlijkheid Herlaar' (Sint- Michielsgestel), 'De Hogert' (Gemonde), 'Vrienden van 's-Hertogenbosch', 'Vehchele' (Veghel), 'Erthepe' (Erp) Boxtel, 'Kèk Liemt' (Liempde), 'Historische Vereniging Berlicum Middelrode' en 'De Plaets' (Berlicum).

In 2019 zijn weer twee bijeenkomsten gehouden. Op 21 mei bij de Erfgoedvereniging 'Kèk Liemt' te Liempde en op 8 oktober bij de HKK Boxtel.

De volgende werpen werden besproken:

- Nieuws van Brabants Heem;
- Iris Dracht over activiteiten van Erfgoed Brabant;
- Paul Spapens over het project 'Brabantse Hoeders Zandpaden'.
- een rondleiding krijgen in de boerderij en op het erf, waar inmiddels het Bakhuis en het Klompenmakershuisje vrijwel gereed zijn. We zullen van Arnold ook de totstandkoming van het project "D'n Liempdsen Herd" (grotendeels gerestaureerd door vrijwilligers van de vereniging in SPPiLL (Stichting Promotie Projecten in Leefbaar Liempde)) vernemen.
- Het organiseren door Brabants Heem van cursussen social media;
- Gebruik maken van het Boekenfonds van Brabants Heem;
- Informatie over Brabant Cloud;
- Organiseren van de Brabantse Heemdagen;
- Samen met Brabants Heem 'op weg naar vernieuwing';
- Hoe kunnen heemkundekringen samenwerken;
- Hoe kunnen we archieven digitaliseren en toegankelijk maken voor gebruikers;
- Het organiseren van meer themabijeenkomsten;
- Werven van leden, vrijwilligers en bestuursleden;
- Het oplossen van financiële problemen;
- De subsidiëring door gemeenten;
- Vrijwilligersverzekering;
- HISGIS. Doel is aanbieden van de kadastrale kaarten van 1832 via internet;
- Hoe om te gaan met Auteurs- en Portretrecht.

Terugblik.

1. Voor de tentoonstelling 10 jaar Gasthuis en 85 jaar Lidwina hebben wij foto's van de kruiswegstaties in de voormalige kapel en medische hulpmiddelen uit het voormalige ziekenhuis Lidwina beschikbaar gesteld en meegeholpen met het inrichten van de tentoonstelling.
2. We hebben een sponsorplan vastgesteld en hebben al een aantal sponsors kunnen werven.
3. Er is een ledenwervingsplan vastgesteld.
4. Op 2 november 2019 is de Dag van de Brabantse Volkscultuur gehouden in het voormalig Trapistinnenklooster in Berkel – Enschoot. Met het thema: 'Gemengd Vermaak' werd aangesloten bij de 'Maand van de Geschiedenis'. Vanuit Schijndel is een aantal leden er naar toe geweest. Het bezoeken van de Dag van de Brabantse Volkscultuur is zeker de moeite waard.
5. Henny van Schijndel heeft op 18 november 2019 een blik op het verleden gegeven met foto's van het Brabants dorpsleven, gebruiken en spelletjes.
6. Van Wim Gremmen hebben we een groot aantal dia's gekregen die door zijn vader zijn gemaakt vanuit de toren van de kerk op de Boschweg. Zijn vader was onderwijzer in Schijndel en woonde aan de Jan van Amstelstraat en is overleden.
7. We zijn begonnen met het maken van een inventarisatie van wederopbouwplanden om die te kunnen gebruiken voor de actualisatie van rijks- en gemeentelijke monumenten. Het gaat om boerderijen en andere gebouwen die zijn gebouwd gedurende de periode 1945 – 1960.

8. We zijn aanwezig geweest bij de viering van het 40- jarig jubileum van het Gilde Sint Catharina en Barbara 7 juli 2019.
9. Op 20 februari en 20 maart 2019 hebben we in de podiumzaal van 't Spectrum de films van Henk Helsdingen over 'JeDeWe' (De Sok) en van Hens van Schie over 'Mooi Oud Schijndel' vertoond. Op beide avonden was de zaal uitverkocht. Het was dus een groot succes.
10. De heer Janwybe van Dijk heeft de heemkundekring Schijndel het schilderij van Anton van Domburg over de steenfabriek Molenheide geschonken.
11. In maart 2019 hebben 16 cursisten deelgenomen aan de cursus Skinelogie die werd gegeven door Frans Abrahams, Gerard van Kaathoven en Ruud Hermelaar. In 5 avonden kregen de cursisten een uitgebreid beeld van de geschiedenis en het ontstaan van Schijndel.

Werkgroepen.

12 december 2019 hebben we weer een interactieve bijeenkomst gehouden met de werkgroepen. Iedere werkgroep heeft een presentatie gemaakt en daarbij uitleg gegeven wat ze het afgelopen jaar heeft gedaan en wat ze de komende tijd willen gaan doen.

Het bestuur.